तथाहीति चैत्रज्ञानात्मैत्रज्ञानंपृथक्विसदृशंयेनवैजात्येनएतत्पूर्वश्लोकोक्तंदूषणंनोपपद्यतेऽतश्चैत्रज्ञानधारैवसजातीयाविवक्षितेतिचेत्तर्हिउत्पद्यमानस्यसदृशज्ञानस्यकिंउपादानं नतावत्पूर्वज्ञानं तस्यक्षणिकत्वेनोत्तरोत्पादेव्यापारायोगात् तन्नाशश्चेत्मुसलैर्हतात्शरीरादपिअन्यत्शरीरंपुनर्भवेत् ॥ ३८ ॥ किंचक्रत्वादिवज्जातोपिमोक्षःपुनःपुनरागत्यनिवर्तेतज्ञानधारायाआनंत्यादित्याह क्रत्विति तिष्यःकलिरितियुगानामुपलक्षणं बहुदोषग्रस्तत्वात्क्षणिकविज्ञानवादोऽनुपपन्नइत्यर्थः ॥ ३९ ॥ अस्तुतर्हिविज्ञानानामाश्रयःस्थिरःकश्चिदात्मेतितर्कमतमाशंक्याह जरयेति उपयन्नपयन्धर्मोविकरोतिहिधर्मिणमितिन्यायेनानित्यधर्माश्रयस्यधर्मिणोध्रुवमपक्षयादिनानाशइत्यर्थः ॥ ४० ॥ अनित्यधर्माश्रयोप्याकाशादिवन्नश्यतीत्याशंक्यइंद्रिवन्नश्यत्येवेत्याह इंद्रियाणीति मनसोनाशःसांख्यसंमतःप्रोक्तः ॥

तथाहिमुसलैर्हन्युःशरीरंतत्पुनर्भवेत् ॥ पृथग्ज्ञानंयदन्यच्चयेनैतन्नोपपद्यते ॥ ३८ ॥ क्रतुसंवत्सरौतिष्यःशीतोष्णेथप्रियाप्रिये ॥ यथातीतानिपश्यंतितादृशःसत्वसंक्षयः ॥ ३९ ॥ जरयाभिपरीतस्यमृत्युनाचविनाशिना ॥ दुर्बलंदुर्बलंपूर्वंगृहस्येवविनश्यति ॥ ४० ॥ इंद्रियाणिमनोवायुःशोणितंमांसमस्थिच ॥ आनुपूर्व्याविनश्यंतिस्वंधातुमुपयांतिच ॥ ४१ ॥ लोकयात्राविघातश्चदानधर्मफलागमे ॥ तदर्थंवेदशब्दाश्चव्यवहाराश्चलौकिकाः ॥ ४२ ॥ इतिसम्यङ्मनस्येतेबहवःसंतिहेतवः ॥ एतदस्तीदमस्तीतिनकिंचित्प्रतिदृश्यते ॥ ४३ ॥ तेषांविमृशतामेवतत्तत्समभिधावतां ॥ क्वचिन्निविशतेबुद्धिस्तत्रजीर्यतिवृक्षवत् ॥ ४४ ॥ एवमर्थैरनर्थैश्चदुःखिताःसर्वजंतवः ॥ आगमैरपकृष्यंतेहस्तिपैर्हस्तिनोयथा ॥ ४५ ॥ अर्थांस्तथात्यंतसुखावहांश्चलिप्संतएतेबहवोविशुष्काः ॥ महत्तरंदुःखमनुप्रपन्नाहित्वामिषंमृत्युवशंप्रयांति ॥ ४६ ॥ विनाशिनोह्यध्रुवजीवितस्यकिंबंधुभिर्भिन्नपरिग्रहैश्च ॥ विहाययोगच्छतिसर्वमेवक्षणेनगत्वाननिवर्त्ततेच ॥ ४७ ॥ भूव्योमतोयानलवायवोपिसदाशरीरंप्रतिपालयंति ॥ इतीदमालक्ष्यरतिःकुतोभवेद्विनाशिनोप्यस्यनशर्मविद्यते ॥ ४८ ॥ इदमनुपधिवाक्यमच्छलंपरमनिरामयमात्मसाक्षिकं ॥ नरपतिरभिवीक्ष्यविस्मितःपुनरनुयोक्तुमिदंप्रचक्रमे ॥ ४९ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति०मोक्ष०पंचशिखवाक्येपाषंडखंडनंनामअष्टादशाधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २१८ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

॥ ४१ ॥ अस्तुतर्हिबुद्ध्यादिगुणानामनाश्रयःशुद्धस्तर्हिअकर्तुरभोक्तुश्चतस्यदानादिफलाप्राप्तौदानादिवैयर्थ्यं ततश्चसर्वस्यापिआत्मसुखार्थस्यलोकवेदव्यवहारस्योच्छेदइत्यर्थः ॥ ४२ ॥ इतीति मनःप्रभवेष्वनेकेषुतर्केषुयुक्त्यान्यतरोपिनिर्धारयितुंनशक्यतइतिभावः ॥ ४३ ॥ विमृशतांविचारयतां ॥ ४४ ॥ निर्णायकंमानमाह एवमिति ॥ ४५ ॥ वेदोदितज्ञानेऽपेविवक्षितेश्रोतुरधिकारसंपत्तिविधत्तेअर्थानित्यादिना ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ रतिःशरीरे ॥ ४८ ॥ अनुपधिभ्रमविप्रलंभादिरहितं वेदमूलकत्वात् अच्छलंवैदिककर्मकांडवन्नमायामूलकं अनुयोक्तुंपूर्वपक्षंकर्तुं ॥ ४९ ॥ इतिशांतिपर्वणिमोक्ष०नीलकंठीयेभारतभावदीपेअष्टादशाधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २१८ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

Digitized by Google